

Ukázková hodina

Úvod k nově probíranému kontinentu

Úvod		
Autor	Daniel Pražák a 7.B, ZŠ Praha 7, Strossmayerovo nám.	Metody: Brainstorming, řízená diskuze, práce s mapou, týmová práce, prezentace, kvíz, společné hodnocení (kufr-pračka-koš, 5 dolarů) Pomůcky: 4+ počítače či tablety s přístupem k internetu, flipový papír + fixy (postačí případně tabule), případně používané učebnice
Věk dětí	2. stupeň ZŠ a starší	
Předměty	Zeměpis	
Odhadovaný čas	3x45 minut, ideální formou jako blok hodin s přestávkami dle potřeby (například při projektovém dnu)	

Anotace
<p>Předkládaná hodina slouží jako úvod do nově probíraného tématu (libovolný kontinent kromě Austrálie a Antarktidy, případně část kontinentu). Klade si za cíl rozšířit pohled žáků na problematiku daných zemí a poskytnout nástroje, jak se dívat novou optikou na zkoumaná témata - díky rozličným funkcím Atlasu, které jsou v aktivitě představeny.</p>

Cíle	Důkazy o učení
<ul style="list-style-type: none"> • Žák zná nové způsoby, jak nahlížet na různé země a jejich specifika • Žák srovnává úroveň jednotlivých zemí s ČR • Žák pracuje v týmu a hospodaří s časem při týmové práci • Žák odvozuje souvislost mezi demografickými, geografickými a ekologickými faktory 	Vytvořené kvízy Vytvořený společný zápis Průběh reflexe a zhodnocení

Realizované výstupy dle RVP ZV

- organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu
- porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států
- lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny
- rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa
- posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel
- porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků
- uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)
- hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu

Vazba na další průřezová témata a vzdělávací oblasti

Osobnostní a sociální výchova: podobnost a odlišnost lidí, vztahy mezi lidmi, osobní rozvoj, týmová komunikace a spolupráce

Výchova demokratického občana: respekt ke kulturním, etnickým a jiným odlišnostem

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova: překonávání stereotypů a předsudků, kultivace postojů ke kulturní rozmanitosti

Environmentální výchova: rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí, rozvoj vnímavého a citlivého přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví

Mediální výchova: rozvoj citlivosti vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům, rozvoj komunikačních schopností, využívání vlastních schopností v týmové práci a dovednosti přizpůsobit se potřebám a cílům týmu

1.	Evokace
	<p>Brainstorming:</p> <p>V první části učitel využije formu brainstormingu a nechá žáky volně navrhovat slova a pojmy související s vybraným kontinentem / oblastí. Návrhy zaznamená na tabuli.</p>
	<p>Indexy:</p> <p>Na základě brainstormingu učitel s žáky formou řízené diskuze zobecní zobrazené pojmy a společně se zamyslí nad tím, jaká kritéria nás o popisovaných zemích zajímají (příroda, památky, obyvatelé, jídlo...).</p>
	<p>Po určení kritérií od žáků promítne učitel Atlas, ukáže další kritéria (indexy) a představí funkcionality (porovnávání zemí, zobrazení jednotlivých indexů, geografické ukazatele...). Je velmi vhodné, aby učitel okomentoval indexy, které jsou shodné s těmi, které určili žáci.</p>
	<p>Rozdělení do skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učitel rozdělí žáky do skupin, dle počtu zemí, které chce srovnávat (ideálně čtyř až pětičlenné skupiny pro efektivní fungování). Buď nechá na uvážení žáků, aby se sami rozdělili, nebo využije losovací dřívka, rozpočítání, či jinou formu. • Učitel vyzve žáky, ať se domluví na rozdělení rolí v týmu (hledáči, koordinátoři, zapisovači, prezentátoři).

2.

Uvědomění si významu informací

Těžké otázky:

Jedná se o návrhy, na které “těžké otázky” se mohou žáci zaměřit. Před vlastním začátkem práce s Atlasem projde učitel tyto otázky a v ideálním případě je nechá viditelně ve třídě (na projektoru či tabuli).

Žáci mají za úkol sesbírat co nejvíce informací o své zemi a pokusit se odpovědět na následující otázky (nebo podobné, upravené - v závislosti na indexech, které navrhnou sami žáci, může učitel doplnit seznam):

Jak ve vaší zemi souvisí:

- těžba a HDP
- průměrná délka života a chudoba
- délka školní docházky a gramotnost
- HDP a chudoba
- úmrtnost a plodnost
- znečištění vody a úmrtnost
- počet obyvatel a rozloha?

Co díky těmto otázkám můžeme o vaší zemi říci?

Týmová práce:

Úkolem žáků je v tuto chvíli pokusit se s pomocí Atlasu odpovědět na tyto otázky a připravit “**předzápis**” za svoji vlastní skupinu, který budou následně prezentovat.

Žáci mají následně za úkol **ověřit** jednotlivé odpovědi s pomocí internetu a učebnice (například: Skutečně je daná země přelidněná?) a doplnit informace, které by ke své zemi chtěli přidat - z těchto informací vytvořit **souhrn**, který budou následně prezentovat.

Z tohoto souhrnu také vytvoří **čtyři otázky** (nejdůležitější věci, zajímavé věci), které poslouží jako podklad pro **kvíz**.

Variantně lze přidat úkol na **srovnání** jednotlivých vybraných indexů se **situací v ČR**.

Tvorba výstupů:

Výstupy za každou skupinu by měly být následující:

- souhrn informací o zemi
- kvízové otázky
- (srovnání dané země a ČR)

3. Reflexe

Prezentace:

V závěrečné části žáci prezentují svá zjištění (odpovědi na otázky + prezentace souhrnů). Je vhodné, aby učitel buď vylosoval pořadí skupin, případně nechal žáky dobrovolně se přihlásit. Variantní je po každé prezentaci dát prostor ostatním žákům na dotazy, případně (nehodnotící!) komentáře.

Diskuze:

Po skončení všech prezentací následuje řízená diskuze, kdy učitel zasazuje odprezentované informace do **širšího kontextu, zobecňuje** a případně koriguje.

Kvíz:

Po této náročné aktivitě je čas na aktivizaci a tak učitel prezentuje žákovské kvízy (s upozorněním, že autorská skupina by neměla hádat vlastní zemi) a nechává skupiny hádat.

Tato aktivita poslouží pro další usazení zjištěných poznatků - zařazení kvízu může být také pro některé žáky motivační směrem k tomu, aby dávali pozor na prezentace ostatních skupin.

Tvorba společného zápisu:

Z jednotlivých souhrnů, doplňujících otázek a případné korekce a kontextu ze strany vyučujícího tvoří třída společně definitivní zápis. Je možné využít sdílení souhrnů do společného dokumentu, který mají žáci následně k dispozici. V této části také může být zařazeno srovnání zjištěných poznatků o porovnání daných zemí s Českou republikou, spolu s doplněním do společného zápisu.

Zamyšlení:

Posledním úkolem pro žáky (možnost písemnou formou, či po krátkém zamyšlení formou společné diskuze) je zamyslet se, v jaké z prezentovaných zemí by chtěli žít a proč. Zde je možné využít např. formu komunitního kruhu (s dodržěním pravidla, že mluví pouze jeden a ostatní nereagují na řečníka).

Zhodnocení práce:

Závěrem je vhodné použít některou z forem reflexe hodiny (bloku) jako zpětnou vazbu pro učitele.

Při dostatku času to může být aktivita KUFR-PRAČKA-KOŠ (co si odnáším za vědomosti a co je mi užitečné - co bych potřeboval ještě probrat - co je mi k ničemu), či +/-/? (co se mi líbilo, co se mi nelíbilo, jaké mám připomínky).

Při nedostatku času je možné využít aktivitu 5 dolarů (každý z žáků má 5 fiktivních dolarů, které si buď může nechat, nebo jimi odměnit učitele za aktivitu - žáci ukazují počet dolarů na prstech), kde je užitečné určit jednoho "hlásiče", který bude učiteli oznamovat výsledek hlasování (a učitel může být otočený zády, aby neovlivňoval hodnocení žáků).

Ikony

Učitel – otázka, výklad

Individuální práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Skupinová práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Společná práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Práce s Atlasem

Pracovní list – číslovaný:

